

BUDA-PESTA

24 Aug. st. v.

5 Sept. st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 34.

Anulu XI.

1875.

Pretiuu pe unu anu 10 fi.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adunarea generala a Societãtii pentru fondu de teatru romanu, conformu concludului adusu, se va tiené in orasiulu **Resitia**, la 3 si 4 octomvre a. c. stilu n., cu urmatóri'a

Programa :

Diu'a prima, 3 octomvre.

1. Presedintele va deschide adunarea la 10 óre, in localitatea ce va fi destinata pentru siedintiele adunãrii generale.

2. Dupa deschidere se voru alege doi secretari ad hoc.

3. Secretariulu Societãtii va dá cetire raportulu comitetulu despre lucrãrile acestuia de la ultim'a adunare generala, — si se va luá conclusiunea necesaria.

4. Se va ceti raportulu despre starea casei Societãtii, si peste totu despre membrii si averea totala a Societãtii.

5. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru revederea raportulu cassariulu.

6. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru inscrie acei onorab. domni, cari voru voi a fi membri ai Societãtii, séu a dá oferte in bani, precum si pentru a primi tacsele de la membrii de pan'acuma.

7. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru aretá propunerile, ce s'aru face spre inaintarea scopulu Societãtii.

8. Se voru tiené discursuri corespundie-torie scopulu Societãtii si aretate mai antãiu comitetulu.

Diu'a a dóu'a, 4 octomvre.

1. Presedintele va deschide siedinti'a, apoi se va ceti si verificá procesulu verbalu alu siedintiei trecute.

2. Comisiunea alésa pentru inscriere de membri si primire de tacse si oferte, va face raportulu seu si se va luá conclusiunea necesaria.

3. Comisiunea alésa pentru revederea casei, va raportá despre acést'a si se va luá conclusiune a supra raportulu.

4. Comisiunea alésa pentru propuneri va raportá despre aceste, si se voru luá conclusiunile potrivite.

5. Se va decide locul si diu'a adunãrii generale vífórie.

6. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesulu verbalu alu siedintiei de astadi.

7. Presedintele va inchide adunarea.

Budapesta, din siedinti'a comitetulu, tie-nuta la 15 augustu 1875.

Iosifu Vulcanu,
secretariu.

V. Babesiu,
presiedinte substitutu.

Dómn'a Obreanu.

I.

Susu in sal'a 'ntraurita,
Pe mani dalbe incotita,
Siede dómn'a lui Obreanu.

Gratiós'a boerésa
Are-o harthía pe mésa,
De la Giorgiu capitanu.

Si se 'nchina, 'nchina a lene,
Si pe dóue mandre gene
Lacrami calde picurá.
— Giorgiu amante, sufietu dulce,
Juru pe ceriu, pe sant'a cruce,
Ori a mortii ori a ta!"

Si se cauta cu-o dîmbire,
Apoi plange cu-o sfire
— Ah, — placerea-i scopulu meu!"
Dice éra si-apoi striga
Doi sierbi, ómeni de intriga,
Nóptea 'n cabinetulu sen.

— O mosía de la tiéra,
Curti, palate si comóra,
Ce doresce-alu vostru visu:
Vreu in asta négra nópte
Josu pe Dunare sè nóte
Trupulu lui Obreanu, ucisu."

Dice ea, si-ademenesce,
Fati'a-i alba totu negresce
Si privesce 'nspaimentatu.
Cei doi iesu si i se 'nchina,
Ér o buha pe-o ruina
Tipa cóbe 'nfricosiatu.

II.

Josu la tiéra sgomotu mare,
Totu poporu-i in miscare,
Bravii sboru ca-atátia lei.
Turculu intra sè rapésca,
Tiér'a scumpa s'ó robésca,
Si s'alunge domnulu ei.

Cine-a fi sè scóta-afara
Unu paganu ferosu din tiéra
Peste-a tierii santu otaru?
Cine-e mai chiamatu sè fia
Mai cumplitu in batalia,
Ca Obreanu bravulu boiaru?!

Si s'adunu boeri din tiéra,
Cá sè 'nvinga ori sè móra

Cu copiii de tieranu.
Mergu boeri dedati a 'nvinge,
La parad'a cea de sange
Sè-lu invite pe Obreanu.

III.

— Dómna, dómna, o céta-afara,
Céta de boeri din tiéra
Toti incinsi, gatati de focu!"
Ea tresare, si s'aventa,
Cauta repede 'n oglinda —
— Ah ce timpu fara norocu!"

Dar pe-o usia laterala
Intra-unu omu secretu, in sala
Tremurandu ca varg'a totu
— Dómna vreu a mes comóra,
Si mosi'a de la tiéra,
Am gatatu, Obreanu e mortu!"

Ea palesce, se 'ntarita,
Si preface fati'a blanda,
Dar pecatulu totu in gandu.
Si boerii intru 'n casa
Cu priviri intunecóse,
Ea-i primesce tremurandu.

— Dómna, tiér'a, scump'a mama,
Ea se plange si ne chiama
Inimiculu la otaru!"
Dice 'n lesinu si cu graba
Unu betranu cu chic'a alba
Si cu vocea de amaru.

— Vomu sè mergemu la scapare,
Toti condusi de-o mana tare,
S'aperàmú alu tierii-altaru.
Cine-i mai chiamatu sè via
Mai cumplitu in batalia,
Ca Obreanu bravulu boiaru?"

Ea palesce totu mai tare,
Par cà-i suna-o lume mare,
Tremura-i pamentulu totu.
Si 'nlemnita fantasédia,
Totu suspina, repetédia:
„Am gatatu, Obreanu e mortu!"

Apoi tace ca 'nlemnita,
Fati'a-i négra ca cernita,
Cugete suspine-i scotu.
Mai vorbesce seuitata,
Cátu s'aude vocea nalta:
„Am gatatu, Obreanu e mortu!"

„Dómna, dómna, ce cuvinte?
Mortu Obreanu, pe ceriuri sante!“
Díce mosiulu frantu de totu.
Dómn'a sare pe covóra,
— Haid la nunta, Giorgiu se 'nsóra
„Hahaha Obreanu e mortu!“

Si s'aiépta nebunesce,
Fuge 'n sala se 'nvêrtesce,
Chíama pe boeri la jocu.
Joca dantiu de cununía,
Cochetédia si se 'mbía
Alergandu din locu in locu.

— Adi mi-i nunt'a, vino mire
Sè sorbimu din fericire,
E ucisu alu meu Obreanu!
Ah ce nunta, cum straluce . . .
Adi me jóca scumpu si dulce
Giorgiu, bravulu capitanu!

Si boerii esu afara,
Mergu la lupta pentru tíera,
Ea totu jóca nencetatu.
Giorgiu murise la bataia,
Ea-lu totu jóca prin odaia
Hohotindu infricosiatu.

BCU Cluj V. R. Buticescu.

Dómn'a Chiajna.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

In intru curtii burian'a crescuse nalta si abíá se mai zariá in fundu o grópa adanca si mare, astupata p'alocurea cu surpaturi de zidu, printre care resarise boziile si balarfile; atát'a mai remasese din falnicele case ale vornicului Socolu, pe cari Mircea Voda poruncise sè le dobóre la pamentu.

Mai in laturi erá o coliba invelita cu siovaru, in care traiau doi trei Romani scapatati, singurii slugitori remasi la curtea boierésca; in préjma, sub nesce vechi tulpine de nuci, cu cracile pe jumetate arse si uscate, erau aruncate obedi de róte, juguri de caru, ghizduri, dóge si alte unelte de jógaru, cu cari si-cástigau panaa acei sermani muncitori.

De alta parte, câte-va inguste brazde de fasole, de porumbu si de leguma; mai ici unu cosiaru in care se adaposteau sér'a putine vite de hrana ce pribegiau diu'a pe malurile gârlei; mai incolo o sira de paie si nisce càpitie de fênu.

Prin érb'a nalta si désa alergau si se jucau câti-va copoi, si o poteca strimta oátu trece omulu cu piciorulu strabatea de la pórtá pana la batatur'a locuintiei stapanului.

Aceea erá singur'a cladire de zidu remasa in curte; erá unu turnu naltu si ingustu cu fereste mici si nepotrivate, avendu josu o portitia boltita, careia i slugiá de pragu o pétra de móra crestata in dóue.

Pe din intru o lunga scara invêrtita, cu trepte mici de pétra, dá intrare, la deosebite caturi, in nisce chilí pardosite cu caramidi, din cari abíá dóue mai erau de locuitu. Intr'un'a susu, siediuse Radu si in cealalta, mai aprópe de us'a intrării, credinciosulu seu Banica.

Acelu turnu asediatu in vecinetatea portii purtá numele de Chindie, cà-ci fusese odinóra, pe candu se' naltiau maretie casele vornicului Socolu, loculu de straja, de unde — ca si 'n curtile Domnesci — se vestea cu tobe si cu surle, ceasulu inseratu alu chindii, candu toti ómenii casei se adunau la cina si portile ogradii se inchideau.

Ajungêndu in acele locuri selbatice si despuete, Ancuti'a nu simti câtu-si de putinu acea compatimitória mahnire, ce mai adesea sarací'a insufla chiar si inimeloru milóse traite in belsiugu; ea inca se bucurà de linistea acelu pacinice tiermuri si 'ndata si-insusì intr'insele tóte visele sale de norocire.

Deci viéti'a ei, ca si a lui Radu, se stracorà de atunci ca 'ntr'unu siru de dulci si neturburate placeri. Dilele treceau ca unu zimbetu, noptile ca unu farmecu! Erá o fericire de acele, pe cari sórtea dusmana nule daruesce pentru multa vreme unoru inimi de muritori.

Sè ne 'ntórcemu acusi éراس in cerculu viforosu alu lupteloru si alu intrigeloru politice!

Andronicu Cantacuzenulu, amaritu si infuriatu de fug'a fara veste a socfei sale ²⁸⁾, alergase dreptu in Anhialu, la fratele seu Mihailu, cá sè-lu insciintieze despre crunt'a necinste ce i se facuse in tíer'a romanésca; in pismasi'a sa manía, fericirea lui Stamatie i se parea o batjocoritória umilire, pe care sufle-

²⁸⁾ Pana la acésta fuga am urmatu, mai multu séu mai putinu, intemplările istorice. Dar despre fug'a socfei lui Andronicu, Henricus Hilarius ne spune, cà chiar Dómn'a Chiajna a trimisu sè o ia inapoi de la barbatulu seu, inca de pe drumu.

tulu seu trufasiu nu o putea mistuî. Elu insuflâ puternicului seu frate zavistiosu-i necasu si-lu facû partasiu caldurosu la a sa resbunare ²⁹⁾.

Mihailu Cantacuzenulu nu erá omu in mintea caruia sè se stérge lesne o infruntare; deci elu se sculâ ingraba, se repedî turbatu la Tierigradu, uneltî mîi de tainice intrigi, iscodî mîi de piri mincinóse si apoi dete in genuchi la vizirulu Socolli, cerendu mazilirea némului Domnescu in tíer'a romanéscă si departarea din scaunulu pastorescu a patriarhului Josafu ³⁰⁾.

Bietulu acestu betranu, piritu pe nedreptate si trasu in judecata dinaintea soborului, pentru niste vini fara de temeiu, fu gonitu cu necinste din Patriarhía si murî ascunsu in manastirea Muntelui Atos ³¹⁾.

Din partea inse a familiei Domnesci, Cantacuzenulu intimpinâ o multu mai viua improtivire. Chiajna si-câstigase aoperatori chiar in sinulu saraiului imperatescu. Solulu ei cercase mai din vreme Portile si mituise pe mai multi din naltii dregatori. De aceea si noulu sultanu Selim, nevoindu sè strice voi'a nici unuia din ai sei puternici viziri harazî lui Mohamet Socolli carte de mazilía pentru Petru voda Schiopulu, si totu de odata lui Sinan si lui Mustafa, aoperatori venduti ai némului Mirceóiei, le daruî firman de Domnía pentru Alesandru, alu doile fecioru alu Chiajnei.

Totu Chiajna erá mai tare. Ingamfata d'acésta nóua biruintia, ea socotî vremea numai buna pentru o nóua si deseversita lovire a supra boiariloru resvretitori; urmandu dar pild'a de curendu data decatra domnulu Moldovii, Alesandru Lapusneanu ³²⁾, ea adunâ la unu ospetiu pe Radu Logofetulu din Dragosci, pe Mihnea din Badeni, feciorulu lui Udristea Vistierulu, pe Tóderu de la Bucovu, pe Vladulu Calpei, Patrascu, pe Calota, pe Stanu feciorulu Draguletiului, pe Radu Stolnicu din Boldesci, si le taia cepetele. ³³⁾ Indata apoi porunci se trimisera la Banulu din Craiova, la

²⁹⁾ Henricus Hilarius in Crusius: Turco-Graecia.

³⁰⁾ Henricus Hilarius; Lequieu: Oriens Christianus; Hammer; Meletie: istori'a bisericéscă.

³¹⁾ Epistol'a tramisa de catra Crusius, care cuprinde povestirea lui Henricu Ilarie. Charriere: Negotiations de la France dans le Levant. III p. 741 sq. not'a I.

³²⁾ Omorirea boiariloru de catra Alesandru Lapusneanu, asiá frumosu povestita de dlu C. Negrutu, s'a petrecutu pe la 1565; ér aceste se petrecu la 1568.

³³⁾ Constantinu Capitanulu, Cronicarulu anonim.

isprovnici si la batatii de plaiuri, cá sè prindia ori morti ori cu dile pe multi alti boiarini de price, printre cari erá socotitu si Radu, feciorulu vornicului Socolu, de peste Oltu.

Cu aceste impregiurâri se petrecuse câta-va vreme; lunile vesele ale verii fugisera, luandu cu sine jocurile pe verdétia si plimbârile nóptea pe luna si acea multumire sufletéscă ce nasce din radiele mai calduróse ale sórelui, din mirosulu balsamitu alu pajistei in florite, din mîile de nepretiuite daruri ale rodirii.

Omulu, cá firea, zimbesce cu sórele, se'ntuneca cu norii, s'alina cu seninulu, se turbura cu furtun'a; fia si ce schimbare a naturii are unu resunetu in inim'a sa; fia si ce — frundia ce cade ingalbenita tómn'a, lasa unu doru in sufletu-i intristatu.

Asiá si Radu cu Ancutia, instrainati de lume, d'ale sale veselfi, dar nu si d'a sa reutate, traiau acum intr'a loru cetatiue pusthía, purtandu dorulu frumóseloru dile trecute si mangaiandu-se cu nadejdea primaveriloru vítorie.

E trista si urita érn'a la tíera, candu crivetiulu viforosu urla preste campii, candu norii séu céti'a intuneca ceriulu, candu ploile reci desfunda pamentulu, candu tiarin'a e góla si napustita, dumbrav'a uscata si plugariulu trandavu. Apoi in lungile nopti de érna, ce'ntunecime plina de gróza! ce de siópte fioróse. Ventulu vêjite si geme cá niste jalnice glasuri ce plangu din departare; plóia izbescce cu o 'ntaritata staruire in paretii si 'n ferestele casei; oblonulu se clatina si scártiaie pe titinele ruginite; foculu bubue si trosnesce in caminu, si une-ori o pasere de nópte, gonita din adpostulu seu, de o suflare mai viscolósa a crivetiului, si-ia sborulu, scotindu unu tipetu sfiasatoru si tênguiosu. Intr'acele baetâri ale firei mintea de sine-si se pornesce pe cugetâri mahnicióse; inchipuirea si-plasmuesce vedenii cobitórie, si totu ce e mai tristu in viétia, tóte restristile trecute, tóte temerile vítorului se resfrangu, ca umbre sangerate, in oglind'a intunecata a inimii.

Intr'un'a din acele seri furtunóse, Radu siedeá cu Ancuti'a, amendoi tacuti si dusi pe ganduri; unu focu de surcele vêpaiá pe vatra, reversandu o lumina rosiética in chilía; de-a lungulu zidului se 'ntindea unu patu acoperitu cu velintie vargate de tíera; de-a supra erá o mescióra alba rotunda si alaturi o lavitia ingusta de lemnu, pe care ei siedeau; dar in paretu stralucia o bogata icóna imbracata cu argintu. Pe dins'a erá 'nfatisiatu, cu asprulu

condeiu alu zugraviloru stramosiesci, chipulu Maicii Domnului tîindu sfîintulu seu Pruncu pe bratiulu celu stangu. Luciulu inegritu alu vapseliloru, trasurile uriasie si nemladiite ale obradielor, fetiele loru ingalbenite, ochii loru mari si 'ntunecati, in sfîrsitu acelu cercu de lumina ce se 'mpresurá, la unu ceasu asiá innoptatu, facea sè nasca in inima o sfîetia si cuviósa ingrigiare.

Privirea Ancutiei se atintise cu smerenia a supra icónei, ér tinerulu Socolu, in sufletulu caruia se desteptau acum un'a dupa alt'a, tóte nenorocirile vietii sale trecute, tresarî ca d'unu floru, si-lasà fruntea pe mana, si cu glasu obiditu intrerupse tacerea:

— Draga Ancutio! — díse elu. — Vedi tu acésta sfanta icóna? Ea in veci a fostu martura la restristile casei nóstre; cu dins'a am impartitu tóte mahnirile mele. . . Odinióra niste ciobani, ce pasceau turmele nóstre de oi departe, in muntii Bêlcii, au gasit'o, díce, intr'o vechia tulpina de stejaru si-a adus'o la tatalu meu. Elu sermanulu! o primî ca o veste buna, ca unu semnu de norocu; dar chiar in diu'a aceea, silitu de dusmani sè si lase cas'a, pe o gróznica vreme de furtuna, elu apucà drumulu pribegiei si murî pe tiermuri departate! Tierin'a sè-i fía usióra! Remasesem, cu mam'a, doi copfi, — o surióra si eu, — hraniti la mès'a strainiloru; dar acei ómeni fara mila, la cari bietulu tata ne lasase, crediendu cà-i sunt prieteni, indata ce le venî scire despre mórtea lui, ne oprira multu-putîn'a stare cãta mai aveamu si ne gonira de pe pragulu loru saraci si despuicati. Din tóte averile nóstre ei ne lasara numai acésta icóna, ce 'n nelegiuit'a loru credintia, n'avea nici unu pretiu. Ce póte face o biéta muiere singura, departe de tiér'a, de rudele ei, cu doi copfi pe bratie? Eram inca tineru de ani atuncea, dar vèrst'a nu mi-a crutiatiu nici o amaraciune! . . . Pe biet'a mama o vediui zacêndu, in lupta cu ból'a si mai vèrtosu cu fric'a d'a ne lasá fara spriginu pe lume; in sfîrsitu, biruita d'atâte suferintie, intr'o nópte ingrozitória ca acést'a, si-dete, serman'a maica! sufletulu. Eram in genunchi la patulu ei de mórte si 'n fatia-mi luciá totu icón'a acést'a . . .

O viforósa siueratura a ventului, ce cletinà cu vuetu invelitórea si usile turnului, i curmà povestirea. Ancuti'a se strinse mai aprópe de dinsulu; amendoi si-facura semnulu crucii si Radulu urmà:

— Apoi mai trecù vreme si sora-mea ajunse in flórea tineretii, blanda si gingasia

copila! Incepusem sè afli intr'ins'a o inima ce 'mpartesiá si mangaiá a mea jale din vremi adunata. . . Dar intr'o di, — vedi cãtu mi-erá ursit'a de dusmana! — me dusesem cu alti tineri sè ne 'ncercãmu, in campia, la joculu de arme; eram in Ardealu, si tovarasii, ce me chiamasera la acea serbatóre, erau mai multu feciori de nemesi unguri. . . Unulu dintr'insii (iadulu sè-i muncésca sufletulu tradatoru!) rapî in lipsa-mi pe scump'a mea surióra si fugî cu dins'a. Candu me intorsèi sér'a a casa, pretutindenî erá intunerecu; furtun'a urlá cu turbare. Chiamai! dar nu-mi respunse nimeni. La lumin'a unui fulgeru vediui odaia pusthia si 'n fatia-mi luciá totu icón'a acést'a.

Usi'a chilfei se deschise cu sgomotu si Banica intrà repede si spariatu.

— Stapanè! — díse elu — o céta de ómeni ni-a 'ncongiuratu tóta curtea. Nu scíu hoti fi-voru séu alti facatori de rele? dar dupa numerulu si armele loru nu s'aréta sè fía cu vreunu cugetu curatu.

Unu glasu s'audi strigandu de afara:

— Deschideti pórt'a la ómenii Domnfei! Banica se plecà pe ferésta si respunse:

— Pasati-ve 'n cale! N'avemu aci locu de gazduitu.

Inse Radu vru sè-lu opréca:

— Ci taci, mosiu Banica; oru fi caletori si i-a apucatu nóptea pe drumu. Nu voiu, cãtu-i de saraca, sè-mi fía cas'a inchisa la cei nevoiasi. Mergi de le deschide!

Elu inca bine nu sfîrsise si unu glontiu de sanétia retezà paretele de langa ferésta. Atunci s'audi o larma de ómeni ce spargeau portile si nevaliau cu gramad'a in curte. Radu scóse alu seu palosiu si slug'a puse man'a pe o pusca:

— Acum, fetulu meu, ori cu viéti'a ori cu mórtea! Domnulu sè ne ajute! — spuse betranulu Banica.

Telharii intr'acésta vreme, cá sè-si faca lumina in curte, dasera focu la str'a de paie ce sburá cu flacari spulberate de ventu; ei sparsera portiti'a chindii si se urcau unulu dupa altulu pe scar'a invêrtita.

Banica trase cu pusc'a si resturnà pe celu din frunte, dar o multime de panduri Banesci, calcandu peste trupulu tovarasiului mortu, se repedira cu sabiile góle a supra lui, si betranulu slugitoru cadîu injunghiatu pe pragulu usii.

Ancuti'a stá ingenunchiata dinaintea icónei. Ostasii nevalira in chilfa, sberandu cu turbare:

— Pe dinsulu, copii! dati de totu!

Palosiulu Radului sbură unu minutu, făcându róta impregiuru-i, dar sabiile si lancile lu-incungiurau. Strapunsu de tóte partile, arm'a i picà din mana si elu cadìu mortu la pamentu.

(Va urmá.)

A I. Odobescu.

Mongolo-tatarii.

— Schitia istorica. —

Pana candu paganii de turci, in frunte cu Bajazetu, risipiau Asia mica si Europa orientala, pana atunci unu altu calèu infricosiatu alu omenimei, Tamerlanu (Timur-Leng,) cutrierá Asia centrala cu ordele sale *mongolo-tatare*.

Scia si poporulu de rōndu ce insēmna *tataru* in istoria: atāt'a cātu capcâne. Pentru cà acesti dusmani infricosiati si-lasara urmele de sange de la Volga pana la Dunare. Ce-i mai multu, cu poporulu romanu se fecera si bunu vecini. Sėu nu i bunu vecinu dusmanulu din afara, — care ucide ur'a si resbun'a din lontru, agitėza animele la virtute patriotica, deprinde braciile in campulu luptei, cá gimnasticulu pe disciplii sei?! Dieu asiá, turcii, tatarii, polonii, ungurii toti au fostu buni vecini pentru elementulu romanu in orientulu Europei. De candu a cadìutu din manile acestora ghiog'a, si li s'au muiatu arcurele, de atunci e ruginita si sabi'a romana; cu alte cuvinte: de candu n'are romanulu inimici de mórte la hotare, de atunci e slavu politicu, si instrumentu orbu in manile olariloru; de atunci nu mai canta: *Mei tatare, mei tatare*. Romanulu verde cá stegiarulu, sdrobotu si taiatu, cresce si inverdiesce mai adinsu.

Duris ut illex

Per damna, per caedes, ab ipso

Ducit opes animumque ferro.

Horat. lib. 4 Carm. Oda 4.)

Va fi deci la rōndulu seu, sė cunóscemu si pe acesti varvari mai de aprópe. Istori'a munteniloru e mandra cu turcii; inse a moldoveniloru e mai mandra cu tatarii. Vorbimu resboinicu, la antâi'a vedere nu ni se cade; inse genii timpureloru de atunci, seclii sangelui si a cavalerismului asié ne inspira.

Tatarii, locuitorii strabuni ai Asiei centrale, carii in limb'a lor se numescu *Mongli*, (cuventu derivatu de la Magogu, strabunulu lor; ęra persii i numescu *Mogori*.) au aceea-si origine comuna cu *turcii*, ceea ce dovedesce limb'a, datinele si acel'a-si modu de bataia.

Limb'a tataru se deosebesce numai in dialectu de cea turcėsa, bunaminte cá si cea italiana de cea ispaniála, polón'a de cea bohema. *) Vestmintele si armele, (saget'a si arculu,) li e asemenea.

Pe candu turcii din candu in candu amenintiau Asi'a apusėna, inaintandu spre Europa catra bosforulu Traciei de desubtulu măriloru Negre si Caspice: pre atunci ordele mongolo-tatare si-au luat calea pe de a supra, pe drumulu celu batutu de goti, huni, gepidi, avari, unguri, pacinaciti s. a.

La an. 1211 se aretã pe ceriu o cometa care in 18 zile intregi a lunei lui maiu a arsu si a aruncatu flacara infricosiata in giurulu seu; carturarii au dīsu: malum omen; popórele: *voru sė vina zile de apoi!*

Abiá unu deceniu dőue, circasianii, rusii, polonii, moravii, cumanii, romanii, ungurii si alte popóre média-noptiene orientale de la Uralu peste Carpati pana in Dunarea Ungariei zacu tavalite in sange. Atunci varvarii, incarcati de pradi si usteniti de ucideri, rentornara in pandariulu lor, in vecinatatea patriei asiatice, intre Donu si marastinele Meotidei, cá acusi de voru flamadi carne si insetá sange, sė navalėsa de nou cá locustele sborandu cu caii cei ageri pe camp'a intinsa a Rusiei ori spre hotarele Moldovei betrane.

Rusii striviti in 2 seclii, romanii, polonii si ungurii navaliti in atâte rōnduri — inceptu de la seclulu 13. pana in capetulu seclului 18 — scıu mai bine ce insēmna mongolotataru adeca: *capcâne* in paginile de doiu si marire ale istoriei patrielor lor. Romanulu moldovėnu, cá vecinu de indemana paganului de capcâne, mai alesu dupa ce se statorira si in Crimea, are dreptu cuventu a se numi *scutitoriu lu civilizatiunii* in contra *intunerecului asiatecu*.

Chanulu celu mai infricosiatu a fostu Dsingischanu, terorea lumei in seclulu 13. Pe urmele acestuia se radicã schiopulu tataru Tamerlanu (1336—1405.)

Bajazetu fulgerulu lui Dieu resipiá Asia mica si peninsul'a Hemului, si totu in acel'a-si timpu Tamerlanu cu devis'a *Rasti-rusti*, (semper paratus,) totu-de-una gata spre bataia, dupa ce ar fi cutrieratu Europa si Asia de la Moscavia pana la Delhi in India, a tramisu o solia superba lui Bajazetu, intre altele: *Furnica misela! care te-ai inganfatu, pentru nescari invingeri reportate a supra crestineloru, cum de ai cutezatu a*

*) Miechovin in ist. Rus.

acitiá elephantii a supra-ti, si a provocá peste tine fulgerii ca sè jóce peste capulu teu?

Nici putea sè fia altu cum, doi tirani in-fricosiati dupa ce au sdrobotu popórele, a trebuitu in urma sè se sdrobésca pe sine; Bajazetu respunde cu aceea-si superbia: *tu jefuitoriu a desiertureloru, care invingi numai prin fara de lege, si pentru vin'a inamiciloru, nici nu se potu semená sagetile tatariloru fugari, catra sabiele neinvinse ale ianiceriloru mei.*

Tatarii si ianicerii numai de câtu s'au mesuratu in o lupta grea, cá si care pucine a mai vediatu lumea intréga; chiar in campíele acele, unde a infrantu Pompeiu pe Mitridate, a sdrobotu de totu si Tamerlanu pe rivalulu seu Baiazetu, in campurile Ancyrei, (Angora 1402.) Se dice cá in lupt'a acést'a sè fia cediutu la 400,000 ómeni, turcii s'au nimicitu cu totulu, Baiazetu a cadiutu prinsu cá cu rusínea sa sè-si imbucure dusmanulu nedumeritu, care l'a purtatu legatu dupa sine in mersurile triumfale prin Asia mica. Spiritulu inse, fia câtu de mare corpulu, cade in urma sub loviturile grele ale ursitei, Bajazetu a muritu rusinatu pe tiermurii. Asiei mici, chiar cá si invingatoriu lui Mitridate pe tiermurii Africeii.

*

Câte povesti mai scéle romanulu de bietulu tiganu, si câte bune rele numai vraiescu gitanele betrane nevestelorú nóstre, câte hori melodióse romanesci audimu in viétia din arcurele faraoniloru; dar apoi care satu romanescu sè n'aiba câte o coliba sgurósa in capetulu, *hosteselorú* ;*) fia ne dar iertatu a ne ocupá pucinu si cu tígani, chiar pentru cá ni cadu in cale.

Resvêrtindu Tamerlanu popórele Indiei, castele si locuitorii mai de frunte, cu tóte cá au patimitu multe, au statu locului, pana candu poporul mai de josuneavendu ce perde in dilele de nevoi, a tulitu la fuga, si de aici genesea singlariloru — unii au retacitu spre resaritu, altii spre apusu catra Persia si Turchestania si acestia chiar cá si corbii dupa cadavre au urmatu din departe taberile resipitoriu lui Tamerlanu, cá sè culéga ce va fi in-trecutu.

In urma numai de câtu s'au aretatu si pe pamentulu Europei, mai antâiu in Moldo-Romaní'a la an. 1417 de aice rëndu in rëndu s'au stracuratu peste Ungaria, Germania, Italia,

*) Hostese numescu romanii ulitiele dileresci de prin latorele satului, ni se pare de la cuventulu *hostepites*, óspeti.

Francia si Ispania. Popórele si guvernele i-au intimpinatu cu gróza; éra ei cá sè se mandrésca, au scornitu: cá se deriva din Egiptulu inferiore, si cumcà scapandu Iosifu cu Maria la ei, nu le dederá adapostu, pentru aceea Ddiu acum le-au sbiciuitu tierenele, si pap'a de la Roma le a datu penitintia de siepte ani, cá sè nu se atinga de patu, ci sè ratacésca in lumea mare cu corturile in spate; dara intalnindu-se cu popa, fia-care sè le intinda ceva elemosina. Fia cá unele guverne i-au persecutatu, tiganii s'au intinsu peste tóta lumea vechia: in Europa sunt la unu milionu, in Asia 3½ milióne, in Africa la ½ milionu de suflete.

Cu tóte cá imperatulu Iosifu II si societatea anglicana si-a datu nisuintia pentru cultur'a loru, acesti ómeni nefericiti si astadi tangescu in lume urgisiti si nacagiti cá vai de ei, eschisi de sub scutirea legiloru, pana la unu timpu mai bunu, candu atátiá frati, atâte suflete se voru inbaierá in atriulu comunu alu civilizatiunii omenesci.

*

Sdrobindu-se paganii unii pe altii in Asia mica, provinciile europene se pareá cá iau pucinu respiru, celu pucinu Constantinopolea, Epirulu, unele fortaretie si insule a republicelorú italice (Venetia, Genua, Florentia) si-au mai intinsu viéti'a mai grea de câtu mórtea; asiá respirulu acest'a a semenatu cu bolnavulu din agonía, care cu câte-va minute inainte de mórte, dice cá se simtiesce mai bine.

Principii crestini, mai alesu imperatulu Manuelu sub care cade respirulu pe notatu, in locu sè se fia folositu de nefericirea turciloru din Asia si de certele de diece ani a fíiloru lui Baiazetu, mai bine au coludatu candu cu unulu candu cu altulu si in locu de confederatiune cu provinciile dunarene, cu Ungaria si Polonia, asemene interesate de aprópe, éra si au inceputu a cersi ajutoriu in Italia si Francia. Tóte opintirele pontificalu Eugeniu IV de a acitiá resbelu cruciatu in contra paganiloru, cari amerintiau fortulu celu mai din urma pentru apusu (Constantinopolea,) a fostu asiá dicëndu desierte. Crestinii cari curgeau mai inainte cu insufletire la mormentulu santu, acum siedeau cu manile in sinu, precum imp. germanu sub Fridericu III lenevitoriu de 1/2 seclu, Anglia cu Francia se resboiau un'a cu alt'a, numai in Italia interesata mai de aprópe a mai remasu pucinu simtiu cavalerescu.

I. Silv. Selagianu.

A d r i e n n e.

— De Luisa Mühlbach. —

Contés'a Adrienne ajunse primavér'a a sieptepre-diecea, candu i morira parintii, cari pe ea o iubiau ferbinte, dar si dins'a in privinti'a loru se aretá chiar cu aceea-si iubire.

Cu ereditatea de o diumetate milionu a devenitu sub tutoratulu unui consangenu, care din tóte puterile se nisuiá sè insenine dílele triste ale damicelei tinere si cá sè-i fía intru ajutoriu in portarea acelor dureri, cauate prin mórtea parintiloru.

Timpulu, celu mai securu medicu in contra suferintieloru, a produsu si Adriennei bucuríile, si ei a facutu sè uite acea perdere, ce i superá tiner'a viétia.

Trecura doi ani in suferintie si in bucurii.

Sosì timpulu, candu Adrienne trebuia se pasiésca la casatoria cu contele Varville, cu care o-au incredintiatu parintii in anulu alu diecele a etàii sale.

Adrienne erá un'a dintre damele cele mai frumoése. Cu ochi negri fulgeratori, cu cea mai incantatória guritia, cu manuri albe, si cu crini desi negri cá corbulu, pentru cari Aphrodite si-ar fi jertfitu brêulu. Erá n tru adevèru o fiintia angerésca.

Pe mirele ei inca nu-lu cunoscea, si asiá se póte cugetá, cátu erá de curiósca, candu a audítu din un'a dintre amicele ei, cá contele Varville se reintórse din caletori'a sa din strainetate; acést'a curiositate o si esprimá, dicèndu :

— Ah e imposibilu ! Tu l'ai si vediutu pe elu ?

— Da, in preambllarea mea de diminétia convenii cu dinsulu, — respunse Gizela, o damicela amabila, dar pucinelu resfatiata.

— Vorbesce dar despre elu !

— Drag'a mea, Adrienne, indetulesce-te cu aceea, ce-ti spunu, cá e unu june frumosu. Vei avé ocasiune pentru de a-lu cunosce mai profundu.

Intreveni apoi o pausa de câte-va minute.

— Drag'a mea, tu devenii cugetatória, — intrepruse liniscea Gizela, — dóra ce nu te temi de conte ?

— Nu, dar totu-si atátu de curiosu mi-este, cátu mi se pare cá sum legata, inainte de ce l'asiu cunosce.

— Speru cá nu se va folosi indata de dreptulu seu de mire ?

— Cine scé ! — dise Adrienne suspinandu fara voia.

— Dóra nu va cugetá aceea, cá va fi destulu, déca pentru câstigarea manei tale va sè pasiésca ca mire ? Din parte-mi, déca asiu fi barbatu, nici odata nu asiu primí man'a acelei dame, pentru a carei amoru nu asiu avé meritu.

— Si déca ai fi in loculu meu ?

— Atunci de la logodniculu meu asiu pofiti probele cele mai grele, si pentru adevèririle aceleia ar trebuí sè suferè chinurile cele mai cumplite; l'asiu silí sè recunosca, cá de la parintii mei nu m'a comperatu ca pe unu instrumentu, pentru a posedé o ereditate de o diumetate de miliouu.

— Dar déca m'ar iubí, si s'ar instrainá de la mine prin probe de aceste ?

— Atunci nu ar fi demnu de tine.

Intreveni o pausa lunga, sub care Adrienne erá aduncita in cugete. De odata, ca si candu o ar fi gasitu o ideia buna, esclamá :

— Am aflatu ! . . . asta va fi frumosu ! Asculta

numai, Gizela mea. Contelui nu va fi iertatu sè me vedu pe mine, candu va veni, lu-va primí Rosina.

— Si unde vei fi pana atunci ?

— Eu voiu jocá rolulu de cameriera in loculu Rosinei.

— Acest'a e unu planu maretu, sum curiósca pentru succesu.

Dupa aceste convorbiri amicele se despartira.

* * *

Abia se departá Gizela, Adrienne chiamá pe a sa cameriera.

Rosina aparú. O féta juna si admirabilu de frumoása, cu peru blondinu, cu ochi blandi la cautatu si cu o statura atátu de incantatória, ce privitoriloru aducea aminte statuele clasice a greciloru, ba comparatiunea i serviá spre avantajiu.

Adrienne neliniscita amblá in susu si in josu, din candu in candu cautandu catra Rosina.

— Rosina e fórte frumoása, — dícea intru sine, — si eu inca nu am observatu acést'a. Óre se nu me temu de ea ? Se uitá in oglinda si incepú a ride indestulatu.

— Poruncesci mari'a ta ? — grai Rosina intrebandu.

— Nimicu altu-ceva, decátu aceea, cá adi tu lu-vei primí pe contele Varville, déca va veni.

— Mari'a ta nu vei fi a casa ? — intrebá Rosina uimindu-se.

— De si securu voiu fi a casa, inse de asta-data ca si cameriera, éra nu ca contésca.

— Éra eu ?

— Pentru varietate tu vei fi contés'a.

Rosina se spaimantá fórte.

— Dara ce sè-i spunu eu ?

— Ce ti va veni in minte.

— Dar déca elu me va considerá de mirésca ? Séu ce e mai multu, mi-va face dechiaratiuni amoróse ?

— Acést'a ar fi unu ceva reu, — cugetá Adrienne, — déca Rosina i-ar placé lui. Esità unu minutu.

— Vomu vedé Rosina, dar credu, cá nu-ti va face dechiaratiuni amoróse. Acuma vomu merge la modista a te infrumsetiá pe tine. Spune sè se prinda caii.

— Dar . . .

— Nici o contradicere. Acestu planu l'am precugetatu.

* * *

Cu anima sbocotitória siedea Adrienne in anticamera, candu i se parea cá aude pe trepte pasii contelui Varville.

Adrienne erá adevèratulu modelu alu camerieriloru. Imbracata in catifea de metasa si in mica ciapsa alba, ea formá cea mai frumoása figura posibilu.

Chiar se cugetá, si dóra si-ar fi stramutatu planulu, glum'a ar fi pusu-o de lature, inse intardiá, cáci deschidiendu-se usi'a, contele i statú inainte.

Contele Varville erá cam de dóue-dieci si patru de ani, cu fatia nobila, cu ochi multu spunetori, si cu crini mundri negri; faci'a-i de caletori'a multa pucinelu erá bruneta, inse manile lui in albétia si finétia rivalisau cu manile Adriennei.

— Ceriuri, ce barbatu frumosu ! — cugetá intru sine Adrienne.

— Permite-mi sè te rogu, ca sè me insciintiedi.

Adrienne nici nu cugetá la respunsu.

— Fetitia frumoása, mi se pare cá esti pré distra-

sa? — dise contele intrebandu, caruia camerier'a i parù atâtu de frumôsa, precum éra intru adeveru.

Pana ce meditâ Adrienne, contele i piscâ fatia, la ce Adrienne se retrase; cugetandu inse, cã acést'a ca si cameriera trebue sè o suferè, nu se cugetâ a fi pré ofensata si numai atâta a disu :

— Despre portare-ti voui insciintia pe contés'a.

— Nu face acést'a, copila incantatória! Dar apoi, nu me poti acúsá cu aceea, cã am gustu reu, — dise Varville suridiundu, si apucandu man'a Adriennei, depuse o sarutare pe degetele ei purpurie.

Adrienne mai cã ameti.

— Domnule conte ce cutedi!?

— Am doritu sè-mi esprimu omagiulu pentru frumséti'a-ti, inse acuma te rogu sè me insciintiedi.

Adrienne intardiandu l'a ascultat. Contele intrâ; Adrienne inchidindu usi'a, si-facû idea despre placerile cameriereloru.

Rosin'a, care in toilet'a-i alésa érá pré frumôsa, pre conte lu-primi confusa, mai rogandu-se de iertare, cautâ la elu cu téma si indatinat'a-i voia buna o parasi cu t.tulu.

Dar neci contele nu se putâ laudá cu presinti'a sa de spiritu; elu vorbiá nearticulat, si in urma delcarâ sinceru, cã frumseti'a extraordinaria a miresei lui l'a facutu cu totul confusu.

Elu ocupâ locu langa Rosin'a.

Conversarea, ce la inceputu érá confusa, deveni din ce in ce mai vivace. Trecû o diumetate de óra, trecû o óra, si apoi éra-si o óra, in fine contele se departâ cu acea declaratiune, cã órele acele erau cele mai fericite óre ale vietii sale.

Adrienne intre aceste petrecû tempulu in cea mai mare impaciintia, si abiá potâ sè ascepte departarea contelui, se rapedi in chilia si intreabà pe Rosin'a :

— Ce ati vorbitu?

Rosin'a despre conversarea loru dedû unu scheletonu fôrte debilu :

— Haru Domnului! — dise Adrienne intru sine, — mai cã am comis u nebuiuia, ce dóra m'ar fi dusu in mortentu.

Rosin'a acum incepû a plange.

— Pentru ce plangi? Séu nu e unu ceva placutu

a fi contésa? Asemenea si eu afai placuta viéti'a cameriereloru, cã-ci contele mai iute mi-dechiarâ amoru.

— E imposibilu! — sioptea Rosin'a intru sine.

In diu'a urmatória contele se infatiosia érá, inse de ast'a data in loculu Adriennei incantatória in antichilia lu-primi Rosin'a plangându.

— Ce sè insemnedie acést'a? — intreabâ elu surprinsu.

— Oh Dómne! — érá uniculu respnsu alu Rosinei.

— Ah asiá suntemu? Spectaculu teatralu? E bine, sè vedemu cum se va fini.

Varville petrecû la Adrienne dóue óre bune, érá glumetiú fôrte, amabilu si pré voiosu, numai din candu in candu se parû a fi aduncitu in cugete. Se departâ fara ca sè fia vorbitu vre unu cuventu de amoru cu Adrienne.

Asta séra nu a vorbitu cu Rosin'a.

Alta di deminetia, sierbitoriulu lui Varville aduse o epistola adresata contesei Adrienne Rosin'a care chiar voiâ sè duca dejunulu dómnei sale, luâ epistol'a si incepû a o scrutá ce contine aceea? Si ea ceti aceste cuvinte ponderóse: *La Rosina, care mi e primulú amoru*. Anim'a camerierei frumóse fu cuprinsa de unu presintiu dulce si neesprimabilu.

Adrienne dupa ce ceti epistol'a, cadiû lesinata pe canapea.

Cuprinsulu scurtu alu epistolei érá acést'a :

„Multu stimata contésa!“

„Decisiunile omenesci nu potu sè stramute càile sortii. Am esperiatu acést'a inaiute de ce mi-asiu fi perduu anim'a la Rosina, — care mi-e primulú amoru. Nu voiescu sè te insielu cu aceea, ca sè fatiarescu facia cu Domni'a ta. Me iérta dara déca frangu aceea legatura, ce o legara odinióra atâtu de neprecugetatu ai nostri parenti, si ce pentru ambii ar produce nefericire.

Contele Varville.“

Peste trei septemani Rosin'a deveni muierea contelui, caruia nici odata nu i-a parutu reu pentru schimbulu, care pe elu lu-facû barbatulu camerierei.

S. Sincal.

SALONU.

Adunarea generala a Asociatiunii transilvane.

I.

Reginulu-Sasescu, 29 augustu. (*Pregatirile facute, primirea comitetului si a celoralalti óspeti, conducutul de factii.*) Amice redactoru! Adunãrile generale ale Asociatiunii transilvane au devenitu la Romani totu atâte maretie serbãri nationale, la cari grabescu a participá „betrani, barbati, juni, tineri, din minti si din campii.“

Conformu conlusului adusu de adunarea generala extraordinaria, tienuta in 18 l. tr. la Alba-Julia, adunarea generala de estu anu a acestei Asociatiuni s'a defiptu pe diu'a de mane in orasiulu Reginulu Sasescu.

Zelós'a inteligintia romana de-aice si din giurulu acést'a, petrunsa de bucuria nationala, imbratisia cu multu

zelu si insufletire ocaasiunea, spre a dovedí respectulu si caldurós'a partinire ce pastréza acestei insociri, ce are sè produca asiá multu bine Romaniloru.

Eri, in 28 augustu, la 11 óre inainte de miédia-di, binemeritatu vice-presiedinte alu Asociatiunii si comitetulu centralu fura intimpinati in comun'a Patelca, de o multime de poporu. Cinci-spre-diece trasure si patru-dieci de calareti din poporu, „Romani vedi ca stejarulu“, condusi de unu june romanu, asceptau sositrea onorabililoru membrii ai comitetului centralu si a vice-presiedintelui Asociatiunii.

Nainte de miédia-di sosira meritatii óspeti: I. Bologa, I. Rusu I. Hania, Vis. Romanu si capitanulu Stejaru. Dinsii fura bineventati in comun'a numita de catra zelosulu veteranu romanu din Reginulu Sasescu, I. P. Maioru, prin o cuventare scurta si bine simtita, — la care respnse vice-presiedintele I. Bologa prin nesce

termini foarte caldurosi. Era poporul erupse in strigate eutrieratorice de insuflire si de bucuria.

Era unu prospectu frumosu a vedé tinerii feciori de plugari, jucandu-si caii de munte cu o dibacia pre interesanta. Eta — dise unu betranu caruntu — cavalerismulu si virtutea stramosiesca zace in cenusia, dar nu s'a stinsu.

Dupa aceste pornira toti in mersu organisatu catra Reginulu-Sasescu, unde fia-care grabi la cvartirulu destinatu lui prin comitetulu arangiatoru.

Dupa miédia-di incepura ospetii intr'adeveru a curge ca pló'a. Tóte stradele orasiului erau pline de ómeni veniti din departare séu din apropiare, de inteliginti romani, cunoscuti si amici vechi, séu altii cari aci se veduira pentru prima-óra.

Sér'a la optu óre se aprinsera o multime de tortie la ospetari'a orasiului, si porni unu conductu imposantu la casele dlui I. P. Maioru, unde era incvartiratu dlu vice-presiedinte.

Tóta poporatiunea orasiului se aduna acolo. Conductulu imposantu, ordinea esemplara, multimea ospetitoru, suprinsera si pe straini.

Atuuci se audi o voce puternica, vocea junelui advocatu romanu din Reginulu Sasescu, P. Patriciu Barbu. Elu statea in ferést'a casei dlui I. P. Maioru. Dinsulu tienu o vorbire plina de simtieminte nationale si inaltiatórie. Apoi vorbi dlu Bologa cu vécea sa domóla si petrundiatória.

Er publiculu adunatu intimpinà ambele vorbiri cu strigate entusiastice de „Sè traiésca!“

Correspondentele.

Pregatiri pentru adunarea din Recitia

Protocolulu

Conferintiei tienute Marti dup'amiédi la 24 Augustu 1875 st. nou in scól'a romana din Recitia-romana, in cauz'a adunàrii generale a Societàtii pentru fondulu de teatru romanu, care se va tiené in Recitia-montana.

De facia au fostu la un'a suta de insi, reprezentandu flórea poporului romanu din cerculu Recitiei; era din cerculu Boccei au participatu dlu advocatu din Boccea-montana Ionu Budintianu, dlu invetiatoriu Ionu Marcu si parintele Vasile Nemoianu din Vasiova.

Dlu pretoru si alesu deputatu dietalu Iuliu Petricu, convocatoriulu conferintiei, o deschise printr'o vorbire binesimtita, aretandu motivele convocàrii sale si scopulu conferintiei, si totu de odata salutandu si bineventandu pe cei infatisiati, si dechiarà conferinti'a de deschisa, indemnandu-o a se constitui.

1.

Conferinti'a purcediendu la constituirea sa, alege cu aclamatiune: de presiedinte pe dlu Iuliu Petricu; era de notari pe dlu Ionu Budintianu si pe invetiatorulu Ionu Simu.

2.

La propunerea, cumca terminulu pentru tienerea adunàrii generale a Societàtii pentru fondulu de teatru romanu se se ficese pe Sambeta si Domineca, in 2. si 3. octombre a. c. st. nou, observandu dnii preoti, cà ministrarea Ddieasca i-ar opri a se indepartà pe Sambeta si Dumineca de diminétia de comunele loru si prin urmare

de la participarea la deschiderea adunàrii, se ia urmatoriuulu decisu:

Tienerea adunàrii generale pentru fondulu de teatru romanu se defige pe Dumineca si Luni in diu'a de 3. si 4. octombre a. c. st. nou, insarcinandu-se presidiulu a aduce acést'a câtu mai in graba la cunoscinti'a dlui secretariu alu Societàtii Iosifu Vulcanu.

3.

Spre a se puté efectui necesariiele preparative pentru mentiunat'a adunare, se propune pentru *Recitia-montana* unu comitetu centralu in persónele dloru: 1. Adolfu Diaconoviciu, 2. Iuliu Petricu, 3. Georgiu Nicolaeviciu, 4. Gregoriu Belanescu, 5. Alesandru Crenianu, 6. Bozanceiu, 7. George Gianu, 8. Iuliu Vuia, 9. Baltearanu Iosifu, 10. Ionu Simu, 11. Demetriu Costeanu, 12. Ionu Marcu, 13. Augustu Gonceanu; — era pentru fiacare comuna estranea câte unu comitetu filialu, si anume: pentru comun'a *I. Valiugu*: 1. Dlu parocu Elia Belanescu, 2. Ionu Popescu, 3. Nicolae Vladulescu. *II. Cuptoria*: 1. Stefanu Ionoviciu, 2. Vasile Ienchi, 3. Petria-Ciumagu Ianasiu. *III. Romanu*: 1. Dlu preotu Oprea, 2. Iosifu Olariu, 3. Ghergutia. *IV. Recitia-romana*: 1. Petru Dóga micu, 2. Ionu Baiasiu, 3. Parintele M. Belanu. *V. Cerova*: 1. Parintele Bumbacu, 2. Ionu Frantiu, 3. Demetriu Miclea, *VI. Colnicu*: 1. Antoniu Sabinu, 2. Iosifu Ieremia, 3. dlu not. Cretiunu, 4. Alesiu Capetianu, 5. Moise Martiua. *VII. Moniumu*: 1. Toma Iacobescu, 2. Toma Popoviciu, 3. Ionu Stefanu. *VIII. Ezerisiu*: 1. Parintele M. Ieremia, 2. Ionu Opra, 3. Nicolae Opra, 4. Rusalinu Stroia, 5. Traila Ilia. *IX. Soceni*: 1. Parintele D. Sciopóne, 2. Pavelu Chinezu, 3. Petru Sciopóne, 4. Luca Sciopóne, 5. Iosifu Ghergheliu. *X. Ternova*: 1. Isacu Damianu, 2. Florea Cioloca, 3. Ionu Miclea, 4. G. Cimponeriu, 5. Ionu Dalea. *XI. Brebulu*: 1. Dlu not. Panaiotu, 2. N. Maidanu, 3. D. Pecurariu, 4. Nicolae Savu, 5. P. Madina. *XII. Zorlentiu-mare*: 1. Lazaru Tiapu, 2. Iacobu Dabiciu, 3. Isacu Atnagea, 4. Mihaiu Órasiannu, 5. D. Brosceanu. *XIII. Valea-Dianei*: 1. Ionu Meda, preotulu, 2. Rusalinu Frantiu, 3. Ananiu Ivanu, 4. Ionu Petricu. *XIV. Apadia*: 1. Const. Pausianu, 2. D. Corneanu, 3. I. Tersiu. *XV. Delinesci*: 1. Alesandru Muresianu, 2. Petru Daescu, 3. Voda Bisce, 4. Rosca Ionu. *XVI. Ohabitia*: 1. I. Munteanu, 2. I. Bircea, 3. M. Daia.

Decisu: Comitetele in persónele on. dni propusi se primescu cu aclamatiune, pe langa insarcinarea din partea conferintiei, cà comitetulu centralu se faca tóte pregatirile necesarie in locu, câte se referescu la adunarea generala tienenda; se statorésca program'a sociala pentru acea, si se ingrigésca de esecutarea câtu mai multiamitória a dinsei; se dee indrumare comiteteloru filiale despre activitatea loru si dimpreuna cu aceste, se adune si se inserie membri noi fundatori, ordinari si ajutatori si se incasseze tacesele si ofertele loru; — era comitetele filiale se substerna resultatulu activitãtii loru celu pucinu cu optu dile inainte de tienerea adunàrii generale comitetulu centralu. Afara de acést'a, conferinti'a mai insarcinéza presidiulu, cà in numele dinsei se adreseze la dlu Ionu Budintianu o rugare catra Romanii din cerculu Boccei pentru infintiarea de asemenea comitete filiale in cerculu dloru, spre asemenea scopu si cu asemenea missiune.

4.

Conferinti'a róga pe dlu Iuliu Petricu, cà cu oca-sinnea caletóriei sale la Budapesta, se binevoiesca a

impărtăși dîni Dr. Alesandru Mocioni, presiedintelui Societății fondului teatralu, ferbîntea ei dorința și rogare, pentru de a-lu vedé participandu la adunarea generala în Recitia-montana; ceea ce dlu Iuliu Petricu bucurosu primindu.

Conferința între entusiastice strigări de „Să trăieșca!” o ia spre placuta știința.

5.

În ceea ce privește întîmpinarea ilustrului presiedinte ale Societății, se ia următoriu decisu:

Cinci membri din comitetulu centralu voru avé a esi întru întîmpinarea Ilustrității Sale la Boccea-montana; și în casu deca caletori'a de aci la Reciti'a se va continuá pe drumulu de feru, primirea lui se va face la gara în Recitia; éra deca se va continuá caletori'a pe trasure, primirea se va face la Colnicu, cu a careia arangiere se insarcinéza comitetulu centralu dimpreuna cu cele filiale.

6.

În privința petrecerilor cu ocaziunea tinerii adunării generale se hotărăscu următoarele:

Duminec'a dupămădi se va tîené în Recitia-romana jocu publicu popularu, cu a caruia arangiere se insarcinéza comitetulu filialu respectivu; ér totu în acést'a di sér'a comitetulu centralu în Recitia-montana va arangia unu balu, carele, deca permitu impregiurările, se fia premersu de unu concertu. Luni la prandiu bauchetu, sér'a privirea fabricelor din locu, Marti excursiuni în romanticii munti.

7.

În privința disertatiunilor cu ocaziunea adunării generale se aduce urmatori'a hotarire:

Acei domni, cari dorescu a tîené disertatiuni cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fondulu de teatru romanu, se binevoiesca a se însemná la comitetulu centralu celu pucinu cu o septemana înainte de tîenerea adunării, spre a puté fi admise disertatiunile în program'a adunării.

8.

În caus'a înlesnirii comunicatiunii pentru óspetii îndepartati, comitetulu centralu se insarcinéza a face pasii cuveniti la onorabil'a administratiune superióra a ces. reg. priv. Societăti austr. de căi ferate de statu din locu.

9.

Cu privire la încortelare se decide, cumca acei onorabili óspeti, cari dorescu a luá parte la adunarea generala din cestiune, se binevoiesca a se însinúa cu optu dile mai nainte de adunare în afacerea acést'a la dlu vice-primariu comunalu Alesandru Crenianu în Recitia-montana.

10.

Facéndu-se propunere, cá cu ocaziunea adunării generale amintite, se se invite pentru concertu chorulu vocalu romanu din Lugosiu, se aduce urmatoriulu decisu:

Deca onoratulu choru vocalu romanu din Lugosiu va puté si va voi se contribue la înaltierea festivitătii, de care este vorb'a; deca póte si voiesce se resfire dulcile tonuri a le canturiloru sale peste multe doioșe simtiuri de prin vâlile bogatiloru nostri munti; deca onotulu choru se resolve a dá aici Dumineca sér'a, în diu'a cea d'antăiu a adunării, unu concertu în favórea fondului

de teatru romanu și vine spre acestu scopu aicea cu membrii sei în numeru de trei-dieci: se voru provedé toti cu cortele gratis și în cătu va fi necesariu și cu victu, éra trasurele de lipsa pentru venirea și rentoreerea loru se voru platí din venitululu curatu alu acelu concertu-balu. Acestu decisu onoratulu presidiu va avé a-lu împărtăși on. choru vocalu romanu din Lugosiu în estrasu.

11.

La propunerea dlui Ionu Marcu, conferința esprima multiamita protocolaria dlui Iuliu Petricu pentru nobil'a sa interesare și zelulu, cu cari a contribuitu la adunarea frumosulu numeru de poporu în acést'a conferința.

12.

Fiindu agendele conferinței terminate, se alege comisiunea pentru autenticarea protocolulu în persónele on. dñi: Alesandru Crenianu, parintele Georgiu Pocrianu și Ioachimu Frentiu și se închiaia conferința.

Iuliu Petricu m. p. presiedintele conf., *Ionu Simu* notariu. În 25-a augustu 1875. s'a autenticatu prin Ioachimu Frentiu m. p.

CE E NOU?

Deschiderea dietei. Luni la 30 augustu camer'a deputatiloru tîenú prim'a sa siedintia și se constitui sub presidiulu celui mai betranu, carele de asta-data e Antoniu Boeru. Marti, la 31 aug., la 10 óre, ambele corpuri legiuitórie se adunara în castelulu regescu din Buda, și asistandu dimpreuna cu regele la servitiulu divinu, se adusera în sal'a de tronu, unde Maj. Sa ceti cuventulu de tronu, prin care deschise sesiunea corpuriloru legiuitórie. Numai decátu dupa acést'a ambele corpuri tîenura și ele câte o siedintia separata. Camer'a deputatiloru alese de presiedinte pe Ghyczy; între notari e érași și dlu Petru Mihali.

Regina Elisabeta rentorecéndu-se din Sassetot, va petrece câte-va dile în incognito la Paris. Cartirulu Maj. sale are se fia în otelulu ambasadurei austro-unguresci. Unu diuariu englesu scrie, cá regin'a va petrece o di dóue si la o venatoriá în Anglia.

Regele a sositu la Budapesta în 31 augustu. A petrecutu aici numai dóue dile. Dar se dice, cá la 20 september are se vina érași la Gödöllő spre a asistá la manevrele de tómn'a. Totu atunce va vini la Gödöllő si Maj. Sa regin'a, dimpreuna cu archiduces'a Valeria, și voru petrece tóta tómn'a în acelu locu frumósu.

× **Dlu T. Cipariu** a petrecutu lun'a trecuta în orașulu Buda, unde a facutu cura la „băile imperatesci.” Eminentulu nostru filologu s'a rentorsu alalta eri la Blasiu.

Regin'a Angliei nu de multu caletorindu din insul'a Wight la Scotia, vaporulu pe care se aflá dins'a s'a lovitu cu yachtulu unui bancariu din Manchester. Lovirea s'a facutu cu atât'a violintia, încátu yachtulu mai cá fu despícatu în dóue. În urmarea acestei loviri yachtulu începú a se cufundá, și ómenii de pe elu fure transportati îndata pe vaporulu reginei. Dar unu matrosu și o femeia se necara în apa.

Castelulu familiei Hédervári a arsu de totu în nóptea de la 20 spre 21 l. tr. Pagub'a se calculéza la

180,000 fl. Inse pagub'a literaria este si mai mare, că-ci in castelu a arsu si bogatulu archivu familiaru, unde s'au conservatu multe documinte istorice pretiose.

Unu mire din Macau s'a impuscatu tocmăi înainte de cunun'ia sa. Caus'a acestui faptu nu este cunoscuta.

Femeile din Siam au datu regelui o petitiune, prin care lu-rôga sè nu mai permita barbatiloru a jocă in cărți sociile lor, si astfel a le dá altora.

Lupii si pan'acuma facu visite prin unele sate din Maramuresiu. Asiă se scrie, că nu de multu trei lupi au atacatu stév'a in hotarul comunel Vișeu. Căii au inceputu a fugi in tôte partile si a rincheză cumplitu. Stevarii insedaru se opusera, lupii prepadira trei mandi. Aceste se ntemplara nôtea. Pana diminéti'a lupii se saturara bine. Atunce doi armasari apucara sè atace grósnicu pe lupi, si i strimtorira catra satu. Unulu fu calcatu in picioare. Doi inse au scapatu. Dar slabi stevari mai sunt p'acolo pe la Viseu!

Diamantele dnei lady Dudley. Precum amu anuntiatu si noi, nesce hoti au furatu unu numeru órecare din diamantele vestitei lady Dudley. Acuma se impartiesce din New-York, că politi'a de acolo a descoperitu pe hoti. Dinsii au mai furatu si alte pretiose.

Biserica si scola.

Demnitarii nostri bisericesci au petrecutu septeman'a trecuta mai toti la Budapesta, unde au asistatu la deschiderea solemnă a corpurilor legiuitórie.

Pregatitu. Intr'unu satu bavaresu, nă departe de Nürnberg, unu parinte si nanasiulu lui d'usera la botezu pe nou-nascutul seu pruncu. Inse posteriorulu parintelui, in momentul d'a se apropiá de preotu, erá atátu de estravagantu, încátu preotulu se simti indemnata a-lu întreba: „Esti dta pregatitu pentru astfelu de actu solemn?” — „Pregatitu! — respunse parintele, — cređu dieu eu! Am taiatu unu porc, o multime de galitie, si mi-am cumperatu din vinulu celu mai bunu.“ Preotulu surise.

Nuntulu papalu din Viena, Ludovicu Jacobini, a petrecutu septeman'a trecuta in Buda, unde catolicii i facura onorurile potrivite.

Literatura.

↳ **Poesiile dlui V. Alessandri.** Chiar acuma a aparutu la Bucuresci, in editur'a dloru Socecu et comp., unu opu de cea mai inalta importantia pentru literatur'a romana si in specialu pentru poesi'a nóstra nationala. Acestu opu este colectiunea completa de poesiile dlui Vasilie Alessandri. Colectiunea forméza seri'a a dóu'a din operele complete ale autorului si se estinde in trei tomuri. Primulu contine: Doine si lacrimióre, alu doile margaritarele, si alu treile pasteluri si legende. Ne vomu face onóra a publicá o dare de séma despre acésta aparitiune pré importanta in literatur'a nóstra. Dar si pau'atunce grabimu a face atentu publiculu romanésca sè nu intardie a-si procurá acésta colectiune. Ea nu trebuie sè lipsésca nici din o casa romanésca, de óra-ce este ornamentulu ori carei bibliotecii romanesci. Pretiulu acestei serie e 10 lei.

↳ **La Ploesci** in librari'a G. Carjanu, au esitu de sub tipariu urmatóriele opuri: „Extractu din isto-

ri'a Romaniloru“, editiunea a dóu'a de B. Dragonescu, — „Aritmetic'a elementara“, editiunea a trei'a de N. Crapeleanu, — si „Stilu epistolaru“, de I. Romanescu. Pretiulu?

T e a t r u.

Din Berlinu se scrie, că la 23 l. tr. s'a tienutu o represintatiune teatrala in noulu palatu alu principelui de coróna. La acésta represintatiune au fostu de fatia toti membrii familiei regesci, cari petrecu in Potsdam séu la Berlin. Dar au fostu si alti principii straini. Cele dóue piese represintate fure jocate de membrii innaltei aristocratii prussesci.

M u s i c a.

Rotund'a fóstei espositiuni univarsale din Viena se va deschide érasu. Unu intreprindietoriu teatralu voiesce sè arangeze intr'ins'a represintatiuni de opera.

Memori'a lui Donizetti se va serbá in órosiulu Bergamo. Pregatirile anuncia festivitati mari.

Ioanu Strauss fu invitatu a petrece trei luni din vér'a viitória la New-York, spre a dirigá in persóna orsiestrulu la unu ciclu de concerte, compuse din piesele lui. Onorarulu promis e 250,000 franci.

Industria si comerciu.

Unu plugariu neamtii de langa Timisiór'a dilele trecute intrá in o pravalia din orasiulu numitu, si ceru unu barometru. Dupa ce elu timpu indelungatu a petrecutu cu téguitulu, in fine plati pretiulu de 8 fl. Atunce apoi se rogá sè i se arete, că unde trebuie sè apese, déca voiesce sè fia timpu frumosu séu ploiosu? Candu apoi plugariulu audi, că barometrulu nu e in stare sè faci asiă ceva, dinsulu deveni fórte maniosu si si-ceru paralele inapoi. Elu intariá, că masine de acele sunt, si numai negutiatoriulu nu voiesce sè-i deie. In fine, fiindu că negutiatoriulu nu fu capabilu a-lu capacita, éra plugariulu incepù a face unu cravalu, servitoriulu lu-scóse cu forti'a.

T r i b u n a l e.

Unu hotiu vestitu a scapatu septeman'a trecuta din inchisórea de la Oravitia. Numele lui e Pavelu Roburu, pe care zelosulu comissariu de siguritate, dlu Basilie Bordanu, l'a prinsu si adusu la 28 fauru tocmăi din Serbi'a.

Alesandru Reviczky, fostu consiliariu in ministeriulu presidialu, precum inregistraramu, fu condamnatu — pentru falsificare de politie — la temnitia de siese ani. Tabl'a regésca a scaritiatu pedéps'a acést'a la 3 ani, ér tribunalulu supremu a aprobatu sentinti'a tablei.

E c o n o m i a.

Póme multe. Din cele mai multe parti se scrie, că in anulu acést'a sunt asiă incarcati pomii cu fructe, încátu asiă ceva de multu nu s'a vediatu asemene. De la Dobritinu se scrie, că de decenie n'au fostu asiă multe lebenitie ca 'n anulu acést'a; cu 90 de cruceri capeti o suta. Dar nici asiă nu trecu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsí in Pest'a. 1875. Calea tierci nr. 39.